

Наукові перспективи
Видавнича група

Připraveno na Den správce pozemku
(Підготовлено до Дня землевпорядника)

Vydáno ve spolupráci s NUBiP Ukrajinou
(Видано у співпраці з НУБіП України)

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

v rámci publikační skupiny
Scientific Publishing Group

Svazek XXIX mezinárodní
kolektivní monografie

Česká republika
2023

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (Česká republika)
Středoevropský vzdělávací institut (Bratislava, Slovensko)
Národní institut pro ekonomický výzkum (Batumi, Gruzie)
Al-Farabi Kazakh National University (Kazachstán)
Institut filozofie a sociologie Ázerbájdžánu Národní akademie věd (Baku, Ázerbájdžán)
Institut vzdělávání Ázerbájdžánské republiky (Baku, Ázerbájdžán)
Batumi School of Navigation (Batumi, Gruzie)
Regionální akademie managementu (Kazachstán)
Veřejná vědecká organizace „Celokrajinské shromáždění lékařů ve veřejné správě“ (Kyjev, Ukrajina)
Nevládní organizace „Sdružení vědců Ukrajiny“ (Kyjev, Ukrajina)
Univerzita nových technologií (Kyjev, Ukrajina)

v rámci publikační skupiny Publishing Group „ Vědecká perspektiva “

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek XXIX mezinárodní kolektivní monografie

Česká republika
2023

International Economic Institute s.r.o. (Czech Republic)
Central European Education Institute (Bratislava, Slovakia)
National Institute for Economic Research (Batumi, Georgia)
Al-Farabi Kazakh National University (Kazakhstan)
Institute of Philosophy and Sociology of Azerbaijan National Academy of Sciences (Baku, Azerbaijan)
Institute of Education of the Republic of Azerbaijan (Baku, Azerbaijan)
Batumi Navigation Teaching University (Batumi, Georgia)
Regional Academy of Management (Kazakhstan)
Public Scientific Organization "Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration" (Kyiv, Ukraine)
Public Organization Organization "Association of Scientists of Ukraine" (Kyiv, Ukraine)
University of New Technologies (Kyiv, Ukraine)

within the Publishing Group "Scientific Perspectives"

MODERN ASPECTS OF SCIENCE

29- th volume of the international collective monograph

Czech Republic
2023

UDC 001.32: 1/3] (477) (02)
C91

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.
se sídlem V Lázních 688, Jesenice 252 42
IČO 03562671 Česká republika
Zveřejněno rozhodnutím akademické rady

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (Zápis č. 28/2023 ze dne 8. březen 2023)

*Připraveno pro Farmářský den ve spolupráci s Národní univerzitou biodrojtů a managementu
přírody Ukrajiny*

*(Підготовлено до Дня землеворядника у співпраці з Національним університетом
біоресурсів і природокористування України)*

*Monografie jsou indexovány v mezinárodním vyhledávači
Google Scholar*

Recenzenti:

Karel Nedbálek - doktor práv, profesor v oboru právo (Zlín, Česká republika)

Markéta Pavlova - ředitel, Mezinárodní Ekonomický Institut (Praha, České republika)

Humeir Huseyn Akhmedov - doctor of pedagogical sciences, professor (Baku, Azerbajjan);

Iryna Zhukova - kandidátka na vědu ve veřejné správě, docentka (Kyjev, Ukrajina)

Yevhen Romanenko - doktor věd ve veřejné správě, profesor, ctěný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)

Oleksandr Datsiy - doktor ekonomie, profesor, čestný pracovník školství na Ukrajině (Kyjev, Ukrajina)

Jurij Kijkov - doktor informatiky, dr.h.c. v oblasti rozvoje vzdělávání (Teplice, Česká republika)

Vladimír Bačšín - docent ekonomie (Bratislava, Slovensko)

Peter Ošváth - docent práva (Bratislava, Slovensko)

Oleksandr Nepomnyashy - doktor věd ve veřejné správě, kandidát ekonomických věd, profesor, řádný člen Vysoké školy stavební Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)

Vladislav Fedorenko - doktor práv, profesor, DrHb - doktor habilitace práva (Polská akademie věd), čestný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)

Dina Dashevskaja - geolog, geochemik Praha, Česká republika (Jeruzalém, Izrael)

Tým autorů

C91 Moderní aspekty vědy: XXIX. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2023. str. 602

Svazek XXIX mezinárodní kolektivní monografie obsahuje publikace o: utváření a rozvoji teorie a historie veřejné správy; formování regionální správy a místní samosprávy; provádění ústavního a mezinárodního práva; finance, bankovníctví a pojišťovnictví; duševní rozvoj osobnosti; rysy lexikálních výrazových prostředků imperativní sémantiky atd.

Materiály jsou předkládány v autorském vydání. Autoři odpovídají za obsah a pravopis materiálů.

© Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.
© Publishing Group „Vědecká perspektiva“, 2023
© autoři článků, 2023

OBSAH

PŘEDMLUVA

ODDÍL 1. EKONOMICKÝ MECHANISMUS ENVIRONMENTÁLNĚ BEZPEČNÉHO VYUŽÍVÁNÍ POZEMKY DOPRAVOU	13
<i>§1.1 ENVIRONMENTALLY SAFE PRIORITIES OF FORMING THE NATIONAL TRANSPORT STRATEGY IN UKRAINE TODAY (Matvieieva I., National Aviation University, Novakovska I., National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Groza V., National Aviation University, Ishchenko N., National Aviation University, Skrypnyk L., National Aviation University)</i>	13
<i>§1.2 THE UKRAINIAN EXPERIENCE IN FORMING AN ECONOMIC MECHANISM FOR RESOURCE CONSERVATION AND ENERGY-EFFICIENT ENVIRONMENTAL MANAGEMENT (Medynska N., National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Hunko L., National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Hetmanchyk I., National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Polishchuk S., Bila Tserkva National Agrarian University, Zamlynskyi S., National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine)</i>	53
<i>§1.3 IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT FOR THE FORMATION OF ENVIRONMENTALLY SAFE LAND USE OF TRANSPORT (Novakovska I., National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Bavrovska N., National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Tykhenko O., National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Stetsyuk M., National Aviation University, Tsvyakh O., National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine)</i>	82

ODDÍL 2. VEŘEJNÁ SPRÁVA, SAMOSPRÁVA A STÁTNÍ SPRÁVA 127

§2.1 ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ КРАЇН ЄС ЩОДО ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ (Лебідь О.В., Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти») 127

ODDÍL 3. EKONOMIKA A ŘÍZENÍ PODNIKU 137

§3.1 ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО ПОВЕДЕННЯ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ (Годжаева Эльмира Магомедовна, Азербайджанский Государственный Экономический Университет, Гусейнова Шахла Акиф кызы, Азербайджанский Государственный Экономический Университет, Гусейнова Вафа Ариф кызы, Азербайджанский Государственный Экономический Университет) 137

§3.2 СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «РОЗВИТОК КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ» (Трушкіна Н., Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України) 149

ODDÍL 4. PEDAGOGIKA, VÝCHOVA, FILOZOFIE, FILOLOGIE 164

§4.1 GRAMMAR IN THE SYSTEMIC CONCEPTION OF LANGUAGE (Ivanova T.V. International Humanitarian University) 164

§4.2 STUDENTS' KNOWLEDGE CONSTRUCTION AS A NECESSARY SKILL OF THE 21st CENTURY IN THE CONTEXT OF PROFESSIONAL-ORIENTED FOREIGN LANGUAGE (Kulish I., Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University, Nekoz I., Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University) 176

§4.3 MODERN METHODS OF ORGANIZING THE EDUCATIONAL PROCESS TO INCREASE THE EFFICIENCY OF LEARNING THE MATERIAL (Pochapska I.Ya., Lviv Polytechnic National University) 192

- §4.4 *ТИПОЛОГІЯ ТА ФУНКЦІЙНЕ НАВАНТАЖЕННЯ ВСТАВНИХ І ВСТАВЛЕНИХ КОНСТРУКЦІЙ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОЗОВИХ ТВОРІВ МАРІЇ МАТЮС)* (Бабій І.М., Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Лушпинська Л.П., Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка) 204
- §4.5 *АКТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТЕОРІЇ МОВНОЇ ТИПОЛОГІЇ* (Корбозерова Н.М., Київський національний університет імені Тараса Шевченка, бульвар Тараса Шевченка) 220
- §4.6 *ОНТОЛОГІЧНІ І ГНОСЕОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СТАНОВЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ РЕАЛЬНОСТІ* (Кравцов Ю.С., Дніпровський державний технічний університет) 231
- §4.7 *«ПРАКТИЧНИЙ КУРС АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ» ЯК НАВЧАЛЬНА ПЛАТФОРМА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ* (Липчанко-Ковачик О.В., Мукачівський державний університет, Кончович К.Т., Мукачівський державний університет, Бедевельська М.В., Мукачівський державний університет) 241
- §4.8 *ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ КРИЗИ* (Лінецьвич К.А., Черкаська медична академія) 253
- §4.9 *ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА КОМПЕТЕНТІСНОГО «КАПІТАЛУ» ОСОБИСТОСТІ* (Маленко Я.В., Криворізький державний педагогічний університет, Кобрюшко О.О., Поздній Є.В., Криворізький державний педагогічний університет) 267
- §4.10 *ВПЛИВ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ* (Михайлюк Н.В., Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця) 291

§4.11 ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПРИКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА (Мірошніченко В.І., Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького) 328

§4.12 БЛИЗЬКОСХІДНИЙ ВИМІР АМЕРИКАНО-КИТАЙСЬКИХ ВІДНОСИН ЗА ПРЕЗИДЕНТСТВА Д. ТРАМПА (Пархомчук А.Д., Київський національний університет імені Тараса Шевченка) 338

§4.13 ПРО ДЕЯКІ МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІРОНІЧНОГО НАМІРУ (Прокоф'єв Г.Л., Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини) 350

§4.14 ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ТРЕНІГ: ПРОГРАМА ГАРМОНІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ (Кернас А.В., Одеський національний морський університет) 370

ODDÍL 5. PRÁVNÍ ŘADA 391

§5.1 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ КАСАЦІОННОГО ПРОВАДЖЕННЯ У АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСУ (Колеснікова М.В., Сумський державний університет) 391

ODDÍL 6. TECHNICKÉ VĚDY 402

§6.1 СУКУПНІСТЬ МЕТОДІВ ОПТИМІЗАЦІЇ НА ОСНОВІ БІОІСПРОВАНИХ АЛГОРИТМІВ (Дегтярєва Л.М., Полтавський державний аграрний університет, Налапко О.Л., Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України, Шкнай О.В., Науково-дослідний інститут воєнної розвідки, Зайцев М.М., Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Кравченко С.І., Національний авіаційний університет, Шишацький А.В., Київський національний університет імені Тараса Шевченка) 402

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek XXIX mezinárodní kolektivní monografie

§6.2 ДОСЛІДЖЕННЯ КІНЕТИКИ СУШІННЯ АКТИВНОГО МУЛУ (Ружинська Л.І., Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського») 437

ODDÍL 7. NÁRODNÍ BEZPEČNOST 480

§7.1 ХАРАКТЕРИСТИКА БЕЗПЛОТНИХ АВІАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ, ЩО ВИКОРИСТОВУЄ РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ В ЗБРОЙНІЙ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ (Шапгала С.О., Збройні Сили України, Романенко С.О., Збройні Сили України, Хращевський Р.В., Національний авіаційний університет, Нестеренко К.С., Національний авіаційний університет) 480

ODDÍL 8. HISTORICKÉ VĚDY 492

§8.1 «ЧОТИРИ ПОВІТИ» ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ У СИМВОЛІЧНОМУ ТА ПОЛІТИКО-ДИПЛОМАТИЧНОМУ ПАСЬЯНСІ ЗА ДОБИ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917-1920 РР. (ДО ПИТАННЯ ПРО ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ УКРАЇНИ У ХХ СТ.) (Ганус С.О., Ужгородський національний університет) 492

ODDÍL 9. ZEMĚPISNÉ VĚDY 512

§9.1 ПРОЄКТУВАННЯ ЗМІСТУ ГЕОГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН (Браславська О.В., Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Коберник О.М., Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Максютов А.О., Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Рожі І.Г., Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини) 512

ODDÍL 10. INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE 522

§10.1 СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЄКТУВАННІ ПРЕДМЕТІВ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА (Лотошинська Н.Д., Національний університет «Львівська політехніка», Гавриш Б.М., Національний університет «Львівська політехніка») 522

ODDÍL 11. PSYCHOLOGIE

533

- §11.1 ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЄВОГО СПІЛКУВАННЯ ДОШКІЛЬНИКА* (Герасимова І.В., Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, **Герасимова Н.С.**, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького) 533

ODDÍL 12. CESTOVNÍ RUCH

545

- §12.1 РЕЛІГІЙНИЙ ТУРИЗМ ТА ПАЛОМНИЦТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ* (Данчевська І.Р., Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького) 545

ODDÍL 13. PENÍZE, FINANCE A ÚVĚR

555

- §13.1 ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ* (Гатаулліна Е.І., Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, **Маршук Л.М.**, Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, **Чернега В.В.**, Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ) 555

ODDÍL 14. МАТЕМАТИСКÉ МЕТОDY V ЕKONОMII

566

- §14.1 МОДЕЛЮВАННЯ ДИНАМІКИ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОГО ЕКСПОРТУ В АВСТРІЇ* (Белов О.В., Полтавський державний аграрний університет, **Свистун Л.А.**, Національний університет «Полтавська політехніка ім. Ю.Кондратюка», **Худолій Ю.С.**, Національний університет «Полтавська політехніка ім. Ю.Кондратюка») 566

ODDÍL 15. PROCES DIGITALIZACE PODNIKÁNÍ

577

- §15.1 ПРОЦЕС ЦИФРОВІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ* (Попадинець І.Р., Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника, **Гавадзин Н.О.**, Заклад вищої освіти «Університет Короля Данила», **Марків М.М.**, Заклад вищої освіти «Університет Короля Данила») 577

ODDÍL 16. KULTURA A UMĚNÍ

587

§16.1 РОЗВИТОК КНИЖКОВОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ В АСПЕКТІ ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (Олійник В.А., ПВНЗ «Київський університет культури»)

587

ШАНОВНІ КОЛЕГИ! СЛАВА УКРАЇНІ! ГЕРОЯМ СЛАВА!

Ви тримаєте у руках ХХІХ-ий том міжнародної колективної монографії міждисциплінарного напрямку "MODERNÍ ASPEKTY VĚDY" ("Сучасні аспекти науки"), що підготовлений у співпраці з Національним університетом біоресурсів і природокористування України з нагоди Дня землевпорядника України.

Користуючись нагодою, цим весняним днем вітаємо всіх, хто обрав своєю професією працю на рідній землі, хто турбується про її стан та родючість, про її сьогодення і майбутнє!

За роки свого існування і розвитку, монографії "MODERNÍ ASPEKTY VĚDY" виявили себе як солідне наукове видання, що підтримує високий науковий рівень і професіоналізм своїх авторів і публікацій.

Видання відрізняється співробітництвом з авторитетними науково-дослідними установами у сфері освіти, глибокими обґрунтуваннями і безпомилковими відповідями на виклики часу, поєднанням серйозності і вдумливості з корисністю і затребуваністю у широкого кола всіх тих, хто цікавиться суспільними та гуманітарними науками.

Кожен том монографії дає всім нам привід для роздумів, досліджень та інноваційних знахідок у галузях науки.

Бажаємо подальших наукових успіхів, багато цікавих публікацій, вдячних авторів та удачі у всіх творчих починаннях!

З повагою,

**директор Видавничої групи «Наукові перспективи»,
кандидат наук з державного управління, доцент,
Лауреат премії Президента України для молодих вчених,
Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим**

І.В. Жукова

**Шановні колеги!
Слава Україні! Героям Слава!**

11 березня 2023 р. відзначається професійне свято – День землевпорядника. Розвиток суспільства в усі часи був пов'язаний з землею, що і зараз залишається головним засобом для існування людства і джерелом суспільного багатства.

В Україні професія землевпорядника завжди користувалася повагою, тому що вона присвячена безцінному скарбу країни – її землі. Землевпорядники слідкують за тим, щоб земля використовувалась раціонально і ефективно.

Репрезентований Вашій увазі ХХІХ-ий том міжнародної колективної монографії міждисциплінарного напрямку "MODERNÍ ASPEKTY VĚDY" ("Сучасні аспекти науки"), підготовлений у співпраці з Видавничою групою «Наукові перспективи» та Міжнародним економічним інститутом (Чехія) та містить цікаві, змістовні наукові публікації, присвячені питанням: державної політики з реформування земельних відносин, управління земельними ресурсами, здійснення моніторингу та державного контролю за раціональним використанням й охороною земель, економічного механізму екологічнобезпечного землекористування транспорту, геодезичних робіт у землеустрої, державної земельної експертизи, геології і геоморфології та ін.

Принагідно, зичу перемоги у протидії російській агресії, повернення до мирного життя й розбудови Української держави, а, також, успіхів і звершень у щоденній науковій і освітній діяльності!

З повагою,

**Декан факультету землевпорядкування
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор економічних наук,
професор**

Т. О. Євсюков

ODDÍL 9. ZEMĚPISNÉ VĚDY

§9.1 ПРОЄКТУВАННЯ ЗМІСТУ ГЕОГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН (Браславська О.В., Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, **Коберник О.М.**, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, **Максютов А.О.**, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, **Рожі І.Г.**, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)

Вступ. В умовах всевітньої глобалізації освітнього простору, яка передбачає відповідність освіти міжнародним стандартам, на часі актуальною проблемою є підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації освітнього процесу, безперервної освіти протягом усього життя, підвищення кваліфікації кадрів тощо. На перший план у галузі навчання та виховання виходять проблеми, що потребують обов'язкового оновлення, такі як: соціалізація, гуманізація та особистісна орієнтація педагогічного процесу; розвиток індивідуальності та суб'єктності вихованця; формування колективу і особистості та здійснення виховного впливу на особистість через групу, колектив; задоволення постійної потреби вихованців у спілкуванні і взаємодії та будування взаємовідносин без конфліктів; індивідуальний підхід до особистості та її розвиток заради самореалізації у різних соціальних групах і суспільстві взагалі; вплив навчального, розвивального, виховного середовища тощо.

Уведення змін у практику навчання й виховання можливе за умови впровадження інноваційних педагогічних технологій, організації освітньої роботи в закладах освіти на сучасних філософських, соціальних, педагогічних засадах.

Важливим у впровадженні освітніх технологій в педагогічний процес є встановлення у сучасному суспільстві пріоритету способу діяльності над результатом діяльності, з урахуванням соціальних, економічних, екологічних, психологічних, етичних та інших факторів і наслідків.

Виклад основного матеріалу. Будь-яка технологія являє собою єдність засобів діяльності, навичок, умінь, компетентностей які є в діяльнісному активному стані. Серед багатьох педагогічних технологій, які існують у педагогіці, окремо слід виділити ті технології, які в сучасній педагогічній теорії та практиці викликають особливий інтерес, серед них вагомого значення набуває проєктна технологія.

Проектування – це комплексна діяльність, для якої характерними є ознаки автодидактизму. Проектування передбачає в ідеальній формі результати як матеріально-практичної, так і духовної діяльності, тобто як зовнішнього, так і внутрішнього світу людини. Воно є правомірним для будь-якої діяльності в соціальній сфері, у тому числі педагогічної. Тому педагогічне проектування неможливо однозначно віднести до об'єктивних або суб'єктивних сторін педагогічної діяльності. Воно є поліфункціональним, а в основі його цілісності лежить задум про вдосконалення педагогічної діяльності, про майбутній образ культуровідповідної, особистісно орієнтованої освітньої системи й відповідних їй педагогічних процесів [9, с. 53].

Педагогічне проектування – феномен, що виник як результат взаємодії новітніх тенденцій у розвитку педагогічної теорії й інноваційної практики.

Сьогодні проєктна діяльність особливо цікавить викладача, вона виступає основним компонентом його професійної діяльності, характеризується високим рівнем творчості, який проявляється в особливостях моделювання

шляхів вирішення різноманітних педагогічних завдань. Цей процес охоплює: освітні системи різного рівня, зміст освіти, педагогічні технології, управління педагогічним процесом, планування й контроль розвитку установ тощо. Як всяка діяльність, педагогічне проєктування має свої механізми творення [7, с. 227].

Розвиток проблеми педагогічного проєктування нині пов'язується з формуванням і практичним впровадженням ідеальних задумів того, що може бути чи того, що має бути.

Проблема проєктування посідає одне з провідних місць у теорії педагогіки і в практиці освітньої діяльності. Варто зазначити, що методологія проєктування в останні десятиліття зазнала значного поширення та розвитку. Власне кажучи, ми проєктуємо щораз, коли розробляємо способи перетворення даної ситуації в іншу, більше прийнятну. У наш час загально визнано, що будь-яка перетворююча й творча діяльність людини може й повинна спиратися на методологію проєктування або її окремі процедури.

Визначаючи проєкт як прототип, ідеальний образ ймовірного або можливого об'єкту, стану; задум, план, а проєктування – як створення ідеального опису майбутнього об'єкта, що передує його реалізації, ми тим самим задаємо вектор розгляду педагогічного проєктування як часткового випадку проєктної практики в цілому. Виходячи з такого визначення терміну та складності структури професійно-педагогічної діяльності, проєктування можна розглядати в якості функцій будь-якого педагога, будь-якої освітньої установи, для якої вона є не менш важливою, ніж організаторська, гностична чи комунікативна [5, с. 258].

Розвиток проблеми педагогічного проєктування нині пов'язується з формуванням і практичним впровадженням ідеальних задумів того, що може бути чи того, що має бути. Предметом педагогічного проєктування, насамперед, є

створення умов (способів, механізмів, технологій) розвитку системи освіти в цілому, переходу її з одного якісного стану в інший.

На сучасному етапі, крім традиційних видів проєктування, виникають нові самостійні напрями проєктування – людино-машинні, екологічні, інженерно-психологічні системи. За своєю сутністю проєктування охоплює практично всі сфери діяльності людини та суспільства і тісно пов'язується, з одного боку, з передбаченням і прогнозуванням, з другого – з плануванням та іншими функціями управління [3, с. 79].

У соціальних науках проєктування здебільшого розглядається як одна з форм випереджувального відображення дійсності, процес створення прообразу (прототипу) передбачуваного об'єкта, явища чи процесу за допомогою специфічних методів. Проєктування є конкретною формою прояву прогностичної функції управління, коли створюється можливий образ майбутньої матеріальної чи ідеальної реальності.

Проєктування є важливим елементом циклу управління, що забезпечує правильну реалізацію його функцій. Воно припускає багатоваріантність рішень, і тим самим ніби визначає напрям розвитку, виходячи з наявності матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Соціальне проєктування має умовно директивний характер: підготовка проєкту пов'язана з визначеною організацією, а також з пошуком оптимальної мети, яку потрібно обґрунтувати та втілити в життя і є сполучним елементом між соціальним прогнозуванням та визначенням способів здійснення визначених цілей. Проєктування спрямоване на пошук та обґрунтування засобів, що допускають можливість їхнього відтворення чи заміни один одного в різних ситуаціях. Соціальне проєктування є «науково обґрунтованим

конструюванням системи параметрів майбутнього соціального об'єкта чи якісно нового стану існуючого об'єкта; однією з форм соціального управління» [2, с. 200].

Таким чином, у соціальних науках проектування є формою випереджувального відображення та перетворення дійсності, воно виконує прогностичну функцію управління і спрямоване на конструювання системи параметрів майбутнього соціального об'єкта чи якісно нового стану існуючого об'єкта. Проектування як соціальне явище пояснюється масовою інноваційною діяльністю, що активно виявляється в усіх суспільних структурах і має активно-дієвий, творчий характер.

При цьому слід наголосити, що таке ототожнення педагогічної думки та педагогічного проектування має істотний недолік – воно позбавляє педагогічну науку її головної функції – об'єктивного відображення педагогічної діяльності, виявлення закономірностей, формування педагогічної теорії [1, с. 204].

Реформи освіти в Україні зумовили інтенсивне створення нових навчальних планів, підручників і методичних посібників, проектування нових програм навчання та виховання.

Таким чином, розробка проблеми педагогічного проектування пов'язана з широким технологічним застосуванням проектного методу в усіх ланках вітчизняної освіти, залученням різних галузей знань (філософії, психології, синергетики, валеології) до комплексної розробки педагогічних проектів. Водночас слід зазначити, що педагогіка, як наука про виховання як соціальне явище, досить часто не була системоутворюючою ланкою щодо інших галузей знань при розробці та обґрунтуванні досить великого кола педагогічних проектів. Недостатня обізнаність проєктантів з педагогічною практикою, її запитами та

очікуваннями, зумовила в педагогічній теорії та практиці нахил убік ідеалізації, відсутності контексту глибинних проблем діяльності, що призводило не тільки до утопії, а й до повного ігнорування обмежень, які виникають у процесі ідеалізації. Цей чинник негативно впливає на цілісність відображення педагогічної дійсності та її співвіднесення із системними параметрами педагогічного проекту [6, с. 219].

Сучасний стан розробки досліджуваної проблеми у вітчизняній педагогіці характеризується практико-орієнтованим розглядом педагогічного проектування як «важливого етапу діяльності вчителя, що прагне технологізувати навчально-виховний процес. Технологізувати педагогічний процес – це насамперед побудувати проєкт майбутнього процесу, що гарантує досягнення кінцевого результату. Спроєктувати – це побудувати впорядковану систему технологічних процедур навчально-виховного процесу, обов'язкове виконання яких гарантує досягнення запланованого результату» [8, с. 83].

Одним з найважливіших аспектів сучасної педагогічної науки є забезпечення чіткості та визначеності термінологічного апарату; адже й до цього часу допускається виділення таких інтегративних понять, як «педагогічне проектування» та «проєктно-педагогічна діяльність».

Вживання поняття «проєктування» в освітній сфері, його адаптація до нового середовища, трансформація в поняття «педагогічне проектування» пов'язані з розв'язанням цілого ряду методологічних проблем, оскільки при цьому розширюється термінологічний простір педагогіки як науки, переглядаються уявлення про деякі традиційні категорії, розглядається їх співвіднесеність між собою. Та незважаючи на інтенсивні пошуки вчених з метою створення єдиної теорії, поки що залишаються не досить глибоко вивченими питання термінології розглядуваної проблематики, її змістового наповнення [4, с. 128].

Очевидно, педагогічне проєктування не може і не повинне бути чимось принципово відмінним від класичного проєктування в технічних науках. Проте аналіз існуючих досліджень свідчить не тільки про істотні розбіжності в його тлумаченні, а й у класичних визначеннях терміна.

Термін педагогічне проєктування вживається в педагогічній теорії і практиці в різних значеннях. Педагогічне проєктування, як і всі інші соціальні види такої діяльності, безсумнівно, має технічні корені (інженерія, архітектурне будівництво, машинобудування).

Розвиток проблеми педагогічного проєктування нині пов'язується з формуванням і практичним впровадженням ідеальних задумів того, що може бути чи того, що має бути. Предметом педагогічного проєктування, насамперед, є створення умов (способів, механізмів, технологій) розвитку системи освіти в цілому, переходу її з одного якісного стану в інший [6, с. 219].

На нашу думку, педагогічне проєктування змісту географічних дисциплін – елемент індивідуальної, системної чи групової педагогічної діяльності, що включає моделювання, проєктування та конструювання педагогічного об'єкта (явища чи процесу) і спрямоване на обґрунтування цільової ідеї, розробку та створення моделі, конструювання та реалізацію педагогічного проєкту. Проєктно-педагогічна діяльність – компонент педагогічної майстерності та компетентності педагога, що спрямований на створення системної моделі об'єкта педагогічної дійсності та можливих варіантів її використання за допомогою комплексу проєктивних умінь. Проєктивні уміння формуються в процесі оволодіння проєктно-педагогічними прийомами, що охоплюють дії з діагностики рівня навченості та вихованості здобувачів освіти, здібностей та можливостей, обсягу їхнього мотиваційного поля; формулювання мети та завдань,

планування та організацію навчально-виховної діяльності здобувачів освіти, контролю, корекції та оцінювання результатів педагогічної діяльності, проєктування подальшого етапу педагогічного процесу.

Об'єктом проєктування є, як правило, визначена педагогічна конструкція: педагогічна система, процес, технологія, метод, прийом, завдання, ситуація чи зміст освіти, навчальна програма, підручник, навчальний посібник. Таке обмеження пов'язане з тим, що в педагогіці багато процесів погано керовані, неоднозначні, і тому їхнє проєктування здебільшого є малоефективним. Навіть маючи зовні традиційне вираження, об'єкт проєктування має створюватись на новій ідеї. Потреба в проєктуванні виникає за умови, якщо знайдено новий спосіб розв'язання існуючої проблеми. Створення відомого педагогічного об'єкта апробованим способом зводить проєктування до рівня методичної розробки.

Отже, сучасні наукові джерела обґрунтовують процес педагогічного проєктування змісту географічних дисциплін, який характеризується послідовною реалізацією окремих етапів (стадій). Перехід від одного етапу до іншого зменшує масштаб проєктних завдань у відповідності до принципу підпорядкованості. Формою фіксації педагогічного проєкту в залежності від об'єму, що проєктується вважають навчальну програму окремої дисципліни, що визначає: зміст та обсяг компетентностей, якими повинен опанувати студент відповідно до освітньо-кваліфікаційних вимог галузевого стандарту; послідовність вивчення навчального матеріалу дисципліни з урахуванням міжпредметних зв'язків; необхідне методичне забезпечення; форми і засоби поточного і підсумкового контролю, а також технологічну (інформаційну) карту заняття.

В узагальненому вигляді педагогічне проектування можна розглядати як колективну педагогічну діяльність, спрямовану на випереджувальне відображення педагогічної дійсності, що тісно пов'язане з педагогічним цілепокладанням, прогнозуванням, розробкою педагогічних теорій, концепцій, програм. Отже, педагогічне проектування географічних дисциплін – це процес проектування великих педагогічних систем, при якому необхідно відповісти на концептуальне (що треба зробити, змінити?), технологічне (як робити?), і кадрове (хто це зробить?) запитання.

Висновки. Таким чином, проектне навчання стимулює і посилює позитивну мотивацію до навчання, тому що воно: особистісно-орієнтоване; активізує безліч дидактичних підходів – навчання у процесі діяльності, сумісне навчання, мозковий штурм, рольові ігри, евристичне та проблемне навчання, дискусія, командне навчання; само мотивуюче, що означає зростання інтересу та включення в роботу в міру її виконання; дозволяє вчитись на власному досвіді та досвіді інших; приносить задоволення здобувачам освіти, які бачать продукт своєї власної праці.

Стратегічною метою реформування і модернізації освіти в Україні є створення ефективного інноваційного освітнього середовища у навчальних закладах через впровадження найсучасніших технологій навчання. Продуктивна освіта в умовах сучасного українського соціуму виступає потужним стимулом активізації особистої творчої енергії, мотивації до продуктивної самоосвітньої діяльності, розвитку творчих здібностей особистості шляхом засобів і форм продуктивного навчання, однією з яких є метод проектів. Пройшовши стадію еволюційних змін, метод проектів виступає прогресивним методом освітніх технологій ХХІ століття, що спрямований на духовне та професійне становлення особистості, оволодіння нею

різними способами творчої, дослідницької діяльності. Як форма продуктивного навчання він забезпечує творчий характер навчальної діяльності в процесі якої здобувач освіти реалізує свої можливості у спільно досягнутому продукті.

Список використаних джерел:

1. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: наук.-метод. посіб. Київ: ІЗИН, 1998. 204 с.
2. Бондар С. П., Момот Л. Л., Липова Л. А., Головка М. І. Перспективні педагогічні технології в шкільній: навч. посіб. Рівне: Тетіс, 2003. 200 с.
3. Галицький О. А. Навчаємо і виховуємо: проектна діяльність у школі: навч. посіб. Київ: Шк. світ, 2007. С. 79–86.
4. Голубенко М. О. Проектна діяльність у школі: навч. посіб. Київ: Шкільний світ, 2007. 128 с.
5. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник: словник. Київ: Либідь, 1997. 258 с.
6. Коберник О. М. Проектна технологія: теорія, історія, практика: навч. посіб. Умань: ФОП Жовтий, 2012. 219 с.
7. Коваль Л. В. Сучасні навчальні технології в початковій школі: навч.-метод. посіб. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2006. 227 с.
8. Моторна Л. В. Педагогічні умови застосування освітніх технологій в процесі викладання природничо-наукових дисциплін у технічних коледжах. Гуманізм та освіта: матеріали ІХ міжнар. наук.-практ. конф. (Вінниця, 10–12 черв. 2008 р.). Вінниця: Крокус, 2008. С. 83–87.
9. Онопрієнко О. В. Управління проектною діяльністю молодших школярів: метод. посіб. для вчителів Київ: Початкова школа, 2005. С. 53–54.

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.
se sídlem V Lázních 688, Jesenice 252 42
IČO 03562671 Česká republika

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek XXIX mezinárodní kolektivní monografie

Podepsáno k tisku 9. Březen 2023
Formát 60x90/8. Ofsetový papír a tisk
Headset Times New Roman.
Mysl. tisk. oblouk. 8.2. Náklad 100 kopií.